

Jonstorps kyrka

56.2281, 12.6722

Jonstorps kyrka är liksom de flesta kyrkorna i Kullabygden från tiden omkring år 1200. Och liksom de övriga kyrkorna slogs även här stjärnvalv på 1400-talet eller strax därefter.

Redan från början var kyrkan ovanligt stor för en relativt liten socken.

Flera detaljer pekar på att kyrkan var helgad åt Sankt Olof, som är Norges nationalhelgon, men som under medeltiden även var ett mycket populärt helgon i hela nordn. Bland annat fann man vid en restaurering i början av 1950-talet en relikgömma i ett sandstensblock från ett raserat medeltida altare. Det visade sig vid närmare undersökning innehålla bland annat en liten bit linnevävnad och en inskriftsremsa av pergament med en latinsk text som översatt till svenska lød: "av den helige konungen och martyren Olofs skjorta".

Kyrkan äger flera mycket värdefulla inventarier. Baldakinaltaret i renässansstil, daterat 1594, anses i sin uppbyggnad enligt konsthistorisk expertis vara "utan motstycke i skånska lantkyrkor". Den latinska inskriften i övre delen av altaruppsatsen "Verbum Domini Manet In Aeternum" är ett citat från Jesaja 40:8 och betyder på svenska "Guds ord förblir evinnerligen".

Aldus Jonae är namnet på församlingens kyrkoherde vid tiden för altaruppsatsens tillkomst. Själv skrev han sig "Alde Jonns". Signaturerna I T och A A syftar sannolikt på dåvarande kyrkvärdar.

Altartavlan framställer instiftandet av nattvarden och är möjligen av senare datum än omramningen. Det nuvarande altarbordet i kalksten uppfördes vid den senaste restaureringen, liksom golvbeläggningen i hela koret.

Från senmedeltiden stammar det triumfkrucifix, som numera har sin plats ovanför dopaltaret efter att från början ha hängt i triumfbågen. Krucifixet har senare konserverats, då togs flera lager av påmålningar bort, och den nuvarande färgbeläggning är den ursprungliga.

Predikstolen från ungefär samma tid som altaruppsatsen är försedd med den danske kungen Christian IV:s namnchiffer, samt hans valspråk "Regina Firmat Pietas", ordagrant översatt "fromheten stärker regeringsmakten".

I korgens olika fält finns statyetter av trä av de fyra evangelisterna. Allra överst står det bekanta bibelordet i Johannes 3:16 bevarat i sin gammaldanska formulering: "Saa Elskete Gud Verden".

Den ovanliga dopfunten är från slutet av 1940-talet huggen ur ett enda ekstycke, skapad av konstnären Ralf Bergholz. Dopfontens övre del har bilder från Nya Testamentet medan foten vill illustrera de fyra näringsgrenar som varit dominerande i bygden sedan århundraden: fiske, sjöfart, jordbruk och grönsaksodling.

Dopfatet är betydligt äldre, troligen från 1500-talet. Ett par vapensköldar är ingraverade liksom årtalet 1618.

Kyrkan hade under 1800-talet åtminstone tre votivskepp. Det votivskepp som nu finns i kyrkan skänktes 1948 av skeppsredaren Nils Martin Thore, och föreställer briggen "Hiram" som innan den köptes till Jonstorp gick som missionsskepp längs Sveriges kuster. Votivskeppet skänktes sedan ett av Thorerederiernas fartyg räddats ur svår storm.

I prästgården, som nu är församlingsexpedition finns två tidigare votivskepp utställda i glasmontrar. Ett av dessa är en modell av en fullriggare som länktes till Jonstorps kyrka år 1800, men som vid en renovering av kyrkan på 1880-talet återlämnades till en brorson till givaren, som i sin tur skänkte modellens vidare till Höganäs museum. I mitten av 990-talet deponerades modellen till Farhults-Jonstorps församling - och sommaren 2011 renoverades modellen av Kurt Sandgren från Jonstorp.

Redan 1826 inköpte ett orgelverk från "directeur Strands orgelbyggeri" i Stockholm till en kostnad av 1.933 riksdaler och 16 skilling banco. Sannolikt är det nuvarande orgelhuset det ursprungliga. Det fungerande orgelverket, byggt av Poul-Georg Andersens Orgelbyggeri i Köpenhamn invigdes 1963.

I nordvästra hörnet av gamla kyrkogården finns ett gravkapell som enligt kyrkans handlingar byggdes 1866 som materialbod. Men undersökningar visar att stora delar av byggnaden är medeltida, och delar av gravkapellet kan ha utgjort stiglucka, det vill säga en portbyggnad till kyrkogården, som senare byggts om.

På kyrkogården märken vi närheten till havet. Här finns många gravstenar över sjökaptener, och på kyrkogården väster om kyrkan ligger också Edvard Persson begravd.

Har var under 1930- och 40-talet en av landets populäraste skådespelare.
1950 flyttade han med sin andra fru Mim till Jonstorp, och det var också här han dog han av en hjärnblödning år 1957, 69 år gammal.

Källor:

Pdf: "Svenska kyrkan i Kullabygden" 2013.

Pdf: "Jonstorps kyrka". Kulturhistorisk karaktäristik och bedömning 2015. Kerstin Börjesson.

Webb: Svenskt biografiskt lexikon.

Webb: Kulla pastorat.

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.